

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapesten: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukas és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstein és Vogler, (Otto Maasz), Schalek Henrik Oppelik Alajos, Dukas M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Herz I. és Vazina R. hirdetési irodájában

41. szám.

BRASSÓ, Csütörtök, április 8-án.

I-ső évfolyam 1885.

Főreáliskola Brassóban.

Brassó, 1885. április 8.

II.

Első cikkünkben lezártuk a „Székely Nemzet” állításait valódi értékekre s kimutatni igyekeztünk, minő előnyben van velünk szemben Sepsi-Szentgyörgy és Kézdi-Vásárhely. — Hogy negatív eredményt kaptunk, arról sem Brassó, sem mi nem tehetünk.

Ezzel szemben akarva, nem akarva utalunk kell Brassó előnyeire, a melyeket a t. cikkíró ur tőlünk el nem vitathat.

A cikkíró támaszkodni látszik azon régi, ma már nem érvényesíthető politikára, hogy Brassót a Székelyföldről kell magyarosítani. Ha úgy érti ezt, hogy a magyarosítás a székely bevándorlások által történik, úgy mi ezt szintén aláírjuk; de oly felfogást soha sem oszthatunk, hogy Brassó magyarosítására ottani kultur-intézmények szolgáljanak.

Vége azoknak a jó időknek! Brassó és nemzetiségei csakis Brassóban magyarosíthatók. Társadalom és kormány kezét fogva, karöltve fogják csak Brassót magyarosítani. — Brassó góczpontja, piacza Háromszék, Fogaras, Csik s Udvarhely kereskedelmének. Itt van a középpont, itt kell megfordulni a székelyföldi kereskedőnek, s ez tagadhatatlanul nagy befolyással van a magyarosításra.

A szász kereskedő, hogy a magyar vevőközönséggel érintkezhesse, megtanul magyarul, magyar segédek tart, hasonlóké az iparos is, s lassan-lassan magyarosodik az ipar és kereskedelem. Az iparkamara nálunk nem sok vizet zavar, reákerül ennek megmagyarosítására is a sor.

Ime az első érv Brassó mellett.

Brassóban a magyarság napról-napra gyarapodik s a ki összehasonlítja az 1869-iki népszámlálást az 1880-ikival, az meggyőződhetik, hogy a magyarság nálunk rohamosan növekedik, a mi szintén nem tesz egyebet a város magyarosodásánál. E magyarságnak pedig feltétlenül szüksége van főreáliskolára, vagy egy korszerűen átalakított reálgymnáziumra. S ha úgy okoskodunk, mint a „Sz. N.” kézdivásárhelyi levelezője, hogy „Brassónak 29 ezer lakosa számára van két gymnáziuma (a szász és román), vannak polgári iskolái”, akkor annál is inkább van igazolva egy főreáliskola felállítása Brassóban, mert mi gyermekeinket nem

akarjuk szász és román iskolákba küldeni, a hol a magyar történelmet is németül, plane románul tanítják. De tudja meg cikkíró, hogy nekünk katolikus gymnáziumunk is van, melyről ő, úgy látszik, nem bir tudomással, s mégis égető szükségünk van egy reáliskolára, már azért is, mert a város területén ily intézet nincs, és ha a kormány ilyent állítana, úgy nemcsak a magyarok, de szászok és románok is küldenék ide fiaikat, míg a Székelyföldre soha sem küldenék.

Ime a második érv.

A szász felekezetnek van ugyan alreáliskolája most, ez azonban a jövő tanévben polgári iskolává változtatik át, miként a mi polgári iskolánkban lenne a főreáliskola.

A reális irányban igen fontos szerep jut a német és francia nyelvnek, mely nélkül mi reáliskolát nem is képzelhetünk. S eltekintve attól, hogy maga a közoktatási miniszter ur hangoztatja örökké e két nyelv és különösen az elsőnek szükségét, már csak megenged a t. cikkíró ur, több alkalom van a német nyelv megtanulására Brassóban, mint a Székelyföldön.

Ime a harmadik érv.

Brassó Erdélynek legnépesebb és legnagyobb ipar- és kereskedelmi városa; egy reáliskola pedig csak ily helyeken prosperálhat; de ezenkívül rendelkezik Brassó közlekedési eszközökkel, különféle irányokban van kapcsolatban Romániával, mely e főreáliskolának szintén némi kontigensét képezne, — szóval Brassó oly középpont, melynél alkalmasabbat egy főreáliskola felállítására választani nem lehetett volna, — el is tekintve a kereskedelmi akadémiától, a melyet szerénységében a „Sz. N.” nem is követel magának.

De felhoz a cikkíró egy igen fontos érvet az említett két város védelmére.

Brassó város lakói többnyire jómóduak, elküldhetik gyermekeiket más városokba is tanulni, nem érzik meg úgy a költséget, mint a szegény földhöz ragadt székely nép, mely gyengén termő földje után kénytelen megélni.

Ez érv fontosságát elvitatni nem lehet. De másrészt nem kell azt oly komolyan venni. Ha a kormány főreáliskolát állít Brassóban — s hogy állít, az több, mint valószínű — egyszersmind gondolni fog a szomszéd kipróbált székely népre is. Gondolni fog pedig az

által — a mit különben a két pártfogolt város mindegyikében is meg kellett volna tenni — hogy fel fog állítani konviktust, a mint állított a hosszufalusi műfaragó-iskolánál is, a mi azután lehetővé teszi a székely népnek is, hogy fiait hozzánk küldje.

S legyen meggyőződve a cikkíró, hogy nagyobb hasznára s előnyére fog válni a székely fiúnak Brassó, mint a brassainak Háromszék. Csak tekintsen be cikkíró a helybeli kath. gymnázium mult évi értesítőjébe, megtalálja ott is, hogy a tanulók többsége majdnem székelyföldi. Még több is lesz azonban, ha főreáliskolánk leend, mely kétségkívül nagy vonzerővel fog birni.

Hogy hosszába ne huzzuk a tárgyat, összegezzük immár az elmondottakat.

A „Sz. N.” cikkírójának felajdulása nélkülöz minden alapot, s mi csak elismerésünket fejezhetjük ki Koós Ferencz kir. tanácsos tanfelügyelő urnak, a miért városunk magyarságának érdekeit oly hathatósan megvédelmezte, a támadónak kezéből a fegyvert kivette.

Nincs oka panaszkodni a Székelyföldnek; van neki főreáliskolája Székely-Udvarhelyen, támogassa azt; ahhoz nem nyul senki, érintetlen hagyja a kormány.

Minden érv Brassó mellett szól; Brassó a legalkalmasabb város erre, s mi biztosíthatjuk is a t. cikkíró urat, hogy a „Nemzet” értesülése hiteles forrásból származik: Brassó főreáliskolát és kereskedelmi akadémiát fog kapni. Csak egy eset jöhetne közbe, mely a reáliskola felállítását szükségtelenné tenné; bár bekövetkezhetnék ez eset, mi csak örvendénénk, mert ez esetben jól laknék a kecske is, megmaradna a káposzta is.

—y.

Belföld.

A szeszipar érdekében a magyar szesztermelők országos egyesülete a magyar pénzügyminiszterhez emlékiratot intézett, melyben a szesz kivétel megnehezítését célzó németországi vámemelések ellen oltalmat kér. Mint hírlak, az osztrák szesziparosok tekintélyesebbjei is egyesültek, hogy az osztrák kormánynál hasonló lépéseket tegyenek.

Az osztrák kereskedelmi miniszterium kettéválasztása, illetőleg egy új közlekedési miniszterium tervezése ismét szőnyegre került. A közlekedési miniszterium élére az államvasutak elnöke

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Romeo és Julia.

— Beszély. —

Baráczy Sándortól.

(Folytatás és vége.)

A fiatal ember szíve heves tusát vívott az óriási-lag megújult szerelemmel.

— Jól van. Éjfélkor a kerti ablak alatt leszek. Kössön, édes néni, annyi erős lepedőt egy végbe, míg ez az emeletről a földre leér. Aztán bogyozza a felső végét az ablak keresztfájához, hogy felkúszhassam rajta. Meglátogatom a kisasszonyt, ha életembe kerülne is!

Éjfél tájt László a kerítésen át a kertbe termett; a lecsüngő lepedőkötelen bámulatos ügyességgel felmászott az emeleti ablakba, a beteg lány alvószobájába.

A fekvő beteg nem ébredt föl a neszre. Csukott szemmel ott feküdt patyolatban, mint hervadó liliom. Az epedő ifju az ágyhoz lépett s mereven tekintett a lázasan lihegő hölgyre. Megsimította a beteg homlokát s halk csókot nyomott rá. A lány felnyitá szemét s végtelen boldog mosolylyal susogá:

— Rólad álmodtam, szívem egyetlen!

A ifju a kórágyszélre ült s balkarját Julia feje

alá nyujtva, égő arcát a betegéhez simitá s dédelgőleg gyűgyögött, összefüggés nélkül, míg jobbkarját reszketeg szorosan fűzte a szerető nő patyolatkeble körül.

Mindenható szerelem! Így forrasztád egy szívbe, egy csókba össze a Montecchi- és Capuleti-család kérelhetlen gyűlölségét Romeo és Julia vonzalmában, tilalom és halálos veszélyek dacára!

Járatlan erdei uton, térdig erő hóban minden éjjel megtette a szerelmes ifju az utat kedveséhez s az elébb leírt módon jutott annak boldogító közelébe. Sem a fagyasztó vihar üvöltése, sem a prédára leső farkasok ordítása a sűrű rengetegben nem riasztá vissza éji utjától.

S a beteg lány? Felgyógyult. Ujra virított mint a gondosan ápolat téli rózsza. Az ifju rendes látogatása üdítőleg hatott lelkére, testére egyaránt. Így telt el két hét. Még három nap volt hátra az ó-évből.

László bucsulátogatást tett a bányatulajdonosnál. Értesítette, hogy átveheti a birtokot. Az adás-vevési szerződések hivatalosan már rendbe voltak hozva. A hideg üzlet ember kézbesítette az adósságleveleket és váltókat a földönfutó földesurnak, ki némán nyujtá kezét bucsura s hajtá meg magát.

— Nem ugy! — szóla Julia atyja udvarias mosolylyal, — én vagyok még önnek adója! —

S azzal egy ezerezt helyezett az asztalra, melyet azonban László hidegen visszautasított.

— Csak egy kérés van, uram! A két derék cselédemet tartsa meg továbbra is az udvarban!

Távotában a fiatal ember még egyszer visszapillantott kedvesének lakára. Julia az ablakban állott halványon, mereven....

Este fakó szekerre ült a sors száműzöttje, hogy világgá menjen bizonytalan jövőnek elébe.

III.

... De mi haszna, ha velem
Akárhová eljőn a bú s szerelem!

Bujdosó ifju! Téged is elkísér az első szerelem örök bánata, bárhová menekülj előle!...

Az élet küzdelme Lászlót az újvilág partjára sodorta. Szt. Louisból a Mississippi államaiba vetődött. Farmernek állott be miveletlen talajon, a végtelen prairiek honában. A szerény faház előtt alkonyatkor el-elmélázott órákig, s a fárasztó napi munka után feltört kézzel, bágyadt tagokkal pihenőt tartott. Az ősi szent folyam halk moraja s a palma susogása ábrándba ringatá szívét s messze — messze elragadta a honvágyó képzelem szárnya, oda a fenyvesek ölébe az elhagyott szülőház közelébe, a fellángoló kohó alá... Julia!!

Az 1864-iki éjszakamerikai makacs harc fegy-

gondolják, míg kereskedelmi miniszterre a Coronini klub azon tagját emlegetik, ki az északi vasut törvényjavaslatának megszavazásánál a szövivő szerepét vitte. A közlekedésügyi miniszterium szervezésével azt akarják elérni, hogy esetleges kormányválság alkalmával ez attól független legyen, minélfogva ennek politikai jellege nem is lesz.

Felix Alleluja. A »Magyar Állam« egyik vezércikke elején, a husvét alkalmával a következő háladási fakad: »A boldogságos szűz Anya, Magyarország Patronája, meghallgatta könyörgésünket, és intercedente Sancto Stefano Regni Hungariae conditore elhárította a veszedelmet, hogy utolsó ősi intézményünk, a főrendiház, keresztény arisztokrata jellegéből kivetkőzve, a modern demokrata kor követelményeinek áldozatul essék.«

Az osztrák kormány hivatalosan tudatta a magyar kormányval, a módosításokat, melyeket a képviselőház vámügyi bizottsága a vámnovellán eszközölt; tette ezt azzal a kéréssel, hogy a magyar kormány fogadja el azokat. E változtatások, egynek kivételével, csekélyek ugyan, de ez eljárás által praecedens eset áll elő, amely a kormánynak nagyon megnehezíti oly kívánsággal fordulni a képviselőház közgazdasági bizottsága elé, hogy a bizottság a maga részéről ne tegyen változtatásokat a vámnovellán.

Román lapszemle.

Brassó, 1885. ápril 5.

A Gazeta idei 67-ik számában azt vezércikkezi, hogy a magyar és román miniszterek közötti viszony feszültté kezdett válni. E feszültséget a bukaresti rom. kath. püspöki szék betöltésének kérdése és a budapesti kiállítás okozták volna.

A mi a püspöki szék betöltését illeti, épen a »Gazeta« idézett számából olvassuk, hogy a pápa ő szentsége értesítette a román kormányt, miszerint Paoli elhunyt püspök helyébe az olasz Palm-t, néhai Paoli titkárát nevezte ki. A »Gazeta« azt állítja, hogy Budapestről kísérletet tettek (?) kéz alatt Rómában, hogy Paoli helyére Rónay püspök neveztesse ki, a kit a »Pesti Napló«, e nagy magyar lap, támogatott. A csintalan »Gazeta« ép úgy tudja mint mi, hogy a »Pesti Napló« ellenzéki lap s így ezzel a magyar kormánynak nincs semmi összeköttetése. Mindennek dacára szeretne a »Pesti Napló« alapján a magyar és román kormányok között feszültséget látni. Szerinte tehát a Dimbovieza melletti román lapok nagy zajt ütöttek, már t. i. a magyar kormány (?) püspök jelöltje ellen s csak a Fremdenblatt és »Agentia Havas« csendesítette le Bukarestben a nagy lármát. Ugyan is a »Gazeta« szerint a román politikai férfiak, a kik az európai országok kultur forrásaiból táplálkoznak — értsd: nem pedig a magyar cultura forrásaiból; megtanulták minden országot és nemzetet tisztelni s nem elegyednek oda, ahol fazékuk nem fő. Értsd ezt így: mint a magyarok, a kik más nemzetek belügyeibe belemárlják ujjukat..

Mi megvagyunk győződve, hogy Rónaynak eszéágába sem volt bukaresti rom. kath. püspökké lenni, s hogy érdekében a magyar kormány Rómában egyáltalán nem lett lépéseket. E miatt tehát a két kormány között feszült viszony csak is a »Gazeta« agyvelejében van. Nem is tesszük fel róla, hogy komolyan akarná ezt a feszült viszonyt, a miből

első sorban éppen a brassói románoknak is valami nagy hasznuk aligha lenne.

A feszültség második oka a budapesti kiállításból származott volna. »Hogy egy független állam már t. i. mint Románia hivatalosan legyen valamely nemzetközi kiállításon képviselve, tisztelni kell ama szabályokat, melyeket e tekintetben minden állam elfogadott. Azonban Budapesten mindezen szabályokon túltettek és a nélkül, hogy megállapították volna a bukarestiekkel a feltételeket egy »keleti pavillon« ba ezt a hivatalos czímet irták: »Románia.« Ez megint megharagította a sajtót a Dimbovieza mellett és oda vitte a dolgot, hogy Bukarestből hivatalosan megírták Budapestre, miszerint Románia nem vesz részt a kiállításon. Ime a rivalitás, ha rivalitás lehet az is, hogy valaki tudta és akarata ellen részt vegyen valamely vállalatban, melyhez semmi köze.«

Igy adja elő a »Gazeta.«

Na, hát ebből feszült viszony megint nem keletkezhetett, mert ha Románia a budapesti kiállításon részt akar vala venni, ezt nem egy hónappal a megnyitás előtt kellene szellőztetni. Önként érthető, hogy az ilyen rövid idő alatt nem történhetik meg; de ürügynek sem jó a »Gazeta« megokolása, mert mint Szerbia ugy bizonyosan Románia iránt is figyelemmel voltak Budapesten. És ha ennek dacára Románia nem lesz hivatalosan képviselve, ennek kárát nem Budapest, hanem Románia fogja megérezni. Kicsiny két ok ez arra, hogy a két kormány között feszült viszony keletkezzék s ismételjük, hogy csak is képzeleti feszültség, melyet a »Gazeta« keresztelt feszültnek.

Az erdélyi magyar közművelődési egylet nagyon felboszantotta a »Gazetát«, most midőn látja, hogy nem csak az általa ujmagyaroknak gúnyolt öröme nyek, zsidók, nem csak a szerinte zsidó-magyar lapok, de kivétel nélkül az összes hazai magyar lapok felkarolták az egylet ügyét; most midőn csalódni kellett azon nézetben, hogy a magyarság komoly része távol fog maradni a kolozsvári gyűlésről; ilyen kifejezésekre ragadtatja magát: A magyar lapok szemtelensége és arcátlansága minden határt túllépett. Ezt pedig talán szebben elmondhatta volna. El is mondja pl. így: »Nerusinarea« a mi azt teszi magyarul, hogy szégyentelen. Tesék választani ebből az irodalmi kifejezésekből! A »Pesti Napló«-ból is idéz ilyen szép szavakat.

A magyar lapok azzal fenyegetőztek, hogy karddal és kancsukával (?) is keresztül viszik az egyletet. Erre így felel: »Megvalljuk, hogy képeseknek tartjuk ilyen tettekre s természetes is, hogy az ezredik évet hős tettel kell bezárni.« Mind ezen sorából kitűnik, hogy rosszul érzi magát az atyafi, mert látja, hogy a magyar közművelődési egylet elleni összes fáradozása kárba vészett. — Mi meg köszönettel tartozunk az erdélyi szász és román lapoknak, hogy szíveik titkos redőit kitárták és így alkalmat nyújtottak őket megismerni, s minket pedig a felől meggyőzni, hogy valóban helyes uton indultunk meg akkor, midőn fajunk védelmére egyletet akartunk alapítani. Csak pár tized mulva már késő lett volna.«

Czenkalji.

Külföld.

Az angol-orosz konfliktus. Mint a Reutersügynökség értesül, az orosz kormány a legelőzékenyebb hangon válaszolt Gladstone ismert indítványaira,

kijelentette azonban, hogy a londoni és a pétervári kabinet közt tüzetesebb eszmecsere lesz szükség, mielőtt a vegyes bizottság hozzáfoghat az afgán-határ megállapításához.

A »Morning Post« azt véli, hogy az orosz kormány ezen válasza a vitás kérdés békés megoldására nézve épen nem nyújt szilárd biztosítékot. A »Times« kijelenti, hogy e választ Angolország nem fogadhatja el. — A »Standard«-nak oka van azt hinni, hogy kölcsönös engedmények segítségével a felmerült vitás kérdések békességben meg lesznek oldhatók.

Francia kormányválság. Az új kormány végre hosszú vajadás után következőleg alakult meg: Brisson elnökség és közoktatás, Freycinet külügy, Goblet igazságügy, Sadi Carnot pénzügy, Allain-Targé belügy, Heraut kereskedelem, Loubet földmívelés, Cuvinot posta-ügy, Sarrien közmunkaügy, Campenon vagy Lewal hadügy, Gallier vagy Krantz tengerészeti-ügy.

Brisson és Freycinet ápril 5-én Ferryvel a tonkingi ügyekről értekeztek.

A »Kronstädter Ztg.« szerkesztőségének.

Lapunk 37-ik számában »Brassó város főerdésze az országos kiállításon« czim alatt egy humoros cikket közölt, mely a nélkül, hogy bárki személyét sértette volna, az erdő- és más városi kezelés tekintetében előfordult köztudatu hiányokra mutatott rá.

Ezen cikkekre a »Kronstädter Zeitung« 75. számában »az igazság és képzettség egy barátja«, tehát ugyancsak névtelenül valaki, reflektálván, a nélkül, hogy erre ezen válaszban a legkisebb felhívás foglaltatnék, a szerkesztőség * jegy alatt kijelentvén, hogy az ezen rovat alattiakért felelősséget nem vállal, ** jegy alatt azon megjegyzést teszi, hogy »elvünk nem polemizálni oly lapokkal, melyek hecczelődés és kötekedésben látszanak létfeltételüket találni, különben azon alaptalan és gyermekek guneyzikkre kellőleg feltűntünk volna.«

A »Kr. Ztg.« ezen nyilatkozata sértő lehetne, ha oly laptól jönne, mely a tisztességtudás azon alapelveit: »tartss más tiszteletben, hogy te is tiszteletben tartass« — ismerné és gyakorolná; miután azonban laptársunk ezen elvet nem ismeri, de lapunkat sem látszik ismerni, hihetőleg mert nyelvét nem érti s ezért állítja, hogy lapunk hecczet űz és kötekedik, — nyilatkozatát nem sértésnek, hanem rosszakaratu értelmetlenségnek tulajdonítjuk, mely értelmetlenség még a felénkség köpenyébe is buvik.

A felénkséget és tisztességnemtudást igazolja az, hogy a szerkesztőség saját állításaiért is a felelősséget magáról elhárítani igyekszik, midőn kiemeli, hogy az ezen rovat alattiért felelősséget nem vállal, az értelmetlenséget pedig maga a nyilatkozat igazolja.

Hogy mi lapunknak a létfeltétele, megmondjuk, miután ezt a kolléga nem tudja.

A »Kronstädter Zeitung« létfeltétele az, hogy a szászok tulkapásait előmozdítsa; hogy népét butítsa és e butaságban megtartsa; hogy hazánk és nemzetünk ellen küzdjön; hogy német szellemet portáljon és minden ellen, a mi magyar, gyűlöletet terjeszsen; hogy minden jött-ment szász vagy német szájhóst magasztaljon; hogy a szászokat ámitsa; hogy a szász hatóságok hiányait elpalástolja; hogy a szász hivatal-

verre szólítá Lászlót is. Harcz, te kegyetlen szívű szép menyasszony! Mi édes lábaidnál kimulni jaj nélkül, megtört szemekkel! Lee és Jackson győzelem-ittas zászlói diadalmasan röpültek éjszaka félé, s szárnyaik alatt az első közt egykedvű halálmegvetéssel, oroszlanbátorsággal küzdött egy fiatal európai, a leg szebb ezredes, a nőknek bálványa, a déliek büszkesége — László.

De szép arcára nem derült soha egy árva mosoly, habár a virágkoszoruk egész özönét hintették lilionkezek sötét homlokára.

A charlestowni katastropha után vérebe fult a bámulatos harc, melynek vezéresillaga, a gyermekfiatal Jackson, a déli államok »szikrája« és szemefénye a győzelem egeről sirba hanyatlott.

Háboru után Lászlóhoz így szólt egyik fegyverpajtása, egy dugszagdag pamut- és fűszerkereskedő:

— Agglegény vagyok. Nincs senki rokonom, téged pedig szeretlek, mert hű barát vagy és nemes szívű. Jer hozzám jó fizetésért.

El is ment, és évek mulva üzlet-társává lőn a nagy czégnek. S midőn a főnök szélhűdés következtében meghalt, Lászlóra szállt az óriási vagyon. Kilenz évi távolléte után mesés szerencsével valósítá meg kévenez tervét: visszatérni honába és visszaszerzeni az ősi birtokot.

A kuria már második kézbe ment át László tá-

vozása óta. A bányatulajdonos évek óta a föld alatt pihent; veje, a nagykereskedő a birtokot pénzzé tette, mert neje úgy is vonakodott oda nyaralni menni. Felt, hogy a behegedt seb a régi emlékek megújul-tával újra felszakad. Így aztán a kohó lángja is kialudt, az öntőde gépkerekei megálltak s a kereset nélkül maradt bányászok elszéledtek a jericho-i rózsa minden irányába.

László a beszűntetett bányát is birtokába akarván keríteni — mert a birtokot kuriástól már visszavásárolta jóval értékén felül, utnak indult a városba Julia férjéhez, ki őt határozott napra a vásár megkötése céljából odarendelte.

Májusi éjen holdsugarban fürdő fenyvesen át haladt a régi batár sima, csendes országuton.

IV.

A városba érkezte után átöltözködött a barnult arcú, derek termetű falusi birtokos, s dél lévén, a kereskedőnek nem az üzletébe, hanem lakába ment. A fiatal háziasszony egy olvasmányba merülten ült íróasztala előtt, háttal a belépővel. A léptek hallatára hirtelen hátra nézett s megpillantván régi kedvesét, hirtelen felugrott, éles sikoltással a szomszédterembe iramodott s annak ajtaját maga mögött bezárta.

László megkövülve állott, mint egy Loth-szobor. A holt csendet a menekült nőnek hangos zokogása zavará a csukott ajtón át. E kínos perczen Julia férje lépett

be s nyájasan marasztá a vendéget ebédre. László nem fogadta el szíveséget.

A vásár megkötése után rögtön hazatért. Másnap levél érkezett ismeretlen kézből a postán. Rövid tartalma így hangzott:

»László! Az élet terhemre vált. Meg akarok halni. Mikor soraim olva-od, nyújtópádon fekszem. Szívem legalább nem fog többé fájni! Szerettelek, szeretni foglak a siron túl is! — Julia.«

László lóhalálában hajtattott a városba. Az öngyilkos nőt halva lelte. Julia mérget vett.

Apróságok.

Felfordult világ.

Özvegy (kérőjéhez): »Őn szeret engem, Arthur? Nos jó, beszéljen gyermekeimmel!«

*

Érthető gratuláció.

»Kéives barátom! Névnapiod alkalmából küldöm neked e gyönyörű szívarszipkát. Tudod, hogy viszonyaimhoz képest ez ép annyi, mintha te nekem névnapiomra, mely május 2-án lesz, egy aranyórát aján-dékoznál.«

*

A korcsmából.

Vendég: »Ugyan korcsmáros ur, miért van ma olyan jó kedve? Talán olcsó borhoz jutott?«

Korcsmáros: »Oh nem, hanem a vízvezeteki árat szállították le.«

nokok képtelenségét magasztalja, hogy a városi és megyei rossz vagyonkezelést elhallgassa; hogy a városi ezek ellen vagy valamely más százsz intézet kinövésai, visszasságai, erőszakoskodásai, visszaélései ellen felszólal, ezt gorombaságokkal elhallgattassa és állításait pusztá tagadásokkal megczáfolja; a »Kr. Zeitung« létfeltétele minket a külvilág előtt gyalázní, olvasóinak egy sem hideg, sem meleg lapot adni, a »Versaille« uszályhordozója lenni és minél többet ollózní. A mi létfeltételünk pedig mindennek éppen az ellenkezője — ha épen tudni akarja a kolléga!

A „heczcelés és kötekedés“ pedig, ugy látszik, idegen fogalmak a kolléga előtt, mert nála a „hecz“ és „kötekedés“ alatt a pezsgő élet értendő; de hát mi arról nem tehetünk, ha mi a kor színvonalán állva, életerőt fejtünk ki, míg kollégánk a régi schlendriánban vegetálva, az élet rendes lüktetéseit sem ismeri már.

Ajánljuk tehát a moderálást, a tisztességtudást és a becsülettanulást.

Tanügy.

Említettük, hogy a tankerületi főigazgatókat a miniszter értekezletre hívta össze. Ez értekezletek alatt sok fontos tárgy vitatott meg, a megbeszélések eredménye rövidre foglalva következő:

Minden középiskola jogosítva lesz a helyi viszonyok figyelembe vételével helyi tantervet állapítani meg, természetesen az általános állami tanterv keretén belül s az abban kitűzött cél kockázatát nélkül. E helyi tantervben, mely az illető tanintézetre nézve állandó lesz, t. i. addig marad érvényben, míg megváltoztatását a tanári testület szükségesnek nem találja, a tananyag részletezendő és pedig módszeresen. Ennek következtében az annyira kifogásolt eddigi hosszadalmas módszeres tanárértekezletek egyszerűbbé válnak. A módszeres konferenciák csakis az olvasmányok megválasztásával s az írásbeli feladatok kitűzésével fognak foglalkozni, vagy váratlan akadályok felmerülése esetén az állandó helyi tantervben a tananyag részletezés módosításával.

A tanácskozás második nagy kérdése volt a tanintézetek nagyobb felszerelése. Sok tanintézetnél az újabb felszerelés elemei hiányoznak, különösen a tanári könyvtárak maradtak hátra, úgy hogy a tanárok nem találhatják meg bennük szellemi táplálékukat. Javaslatba hozott tehát, hogy az eddigi egyszeri 2 frt. 10 kr., főlvételi díj helyett 2 frtos évi főlvételi díj szedések, s az így befolyó nagyobb jövedelem, mely az eddigiehez képest még egyszer annyira fog emelkedni, a felszerelés nagyobb gyarapítására fordítsák. A felszerelési átalány aránylagosan és pedig tanosztályok száma szerint lesz megszabva. Különösen némi vidéki középiskolák, melyeknek tanszerátalánya alig fedezte a hazai tudományos folyóiratok költségét, fognak e tekintetben tetemesen emelkedni. Részletes tárgyalás alá bocsátatott továbbá a közoktatásügyi miniszterium által készített tankönyvengedélyezési szabályzat.

Örömmel üdvözölte a tanácskozás a szabályzat azon passzusát, mely a tankönyveknél az eddig ingadozó orthografia khaosának megszüntetése céljából a m. tud. akadémia által megállapított orthografiát kötelezővé teszi. E kérdés tárgyalásával kapcsolatban kimondotta a tanácskozás azt is, hogy a vegyes ajku vidékeken, hol a tanulók még a magyar nyelvet nem bírják kellőleg, az általán használt magyar tankönyvek terjedelmes tárgyalásuk és nehezebb nyelvezetük miatt nem felelnek meg.

E vidékek számára is magyar nyelvű tankönyvek szükségesek, de különösen az alsó osztályokban olyanok, melyek a legegyszerűbb, tehát a legkönnyebben érthető nyelven vannak írva s tárgyalásukban a lehető legrövidebbek, mert a nyelvet még könnyűséggel nem bíró tanulók sokat kénytelenek a szöveghez ragaszkodva tanulni. Ha ily könyvek kiadására magán vállalkozók nem akadnának, a közoktatásügyi kormányknak kellene megbízás útján a szükséges könyvekről gondoskodni. Örömmel üdvözölte továbbá a tanácskozás azt is, hogy a közoktatásügyi miniszterium az orsz. középiskolai tanáregyesületet felhívta egy iskolai mészótár készítésére, mert már valóban tűrhetetlen volt az állapot, hogy némely fogalomra 40 mészó is volt forgalomban, mi majdnem lehetetlenné tette az összhangzó oktatást. A főigazgatók egy része a megállapítandó mészók iskolai használatát kötelezővé is kívánta tétetni; de a többség reményli, hogy a tankönyvirok higgadtabb többsége önként elfogadja a tanáregyesület által gonddal megállapított mészókat s így az általános használat rövid idő alatt meghonosuland iskoláinkban.

Foglalkozott továbbá az értekezlet a kormány vezetése alatt álló reáliskolák érettségi vizsgálataihoz

eddigelé kiküldött miniszteri vizsgáló biztosok kérdésével is. E biztosok az új középiskolai törvényben nem fordulnak elő, de ez intézmény eddigi alakjában nem is volt teljesen célravezető, mert a biztosok, kik műgyetemi tanárok voltak, nagyrészt csakis saját szakjukat vették figyelembe s nem az általános érettséget.

Az értekezlet elismerte, hogy célszerű dolog érintkezési kapcsolatot fenntartani a középiskolák és főiskolák között, hogy t. i. a főiskolai tanároknak alkalom nyíljon javaslatot tenni, ha a középiskola színvonalánál nem elég magas, de másrészt okulni is a tekintetben, hogy mindent nem lehet kívánni a középiskolától s hogy az egyetemnek a tudományos buvárlás feneketlen mélységeibe való bocsátkozás helyett mindenekelőtt a középiskolák által nyújtott általános műveltségre kell fektetni szaktanítását, hogy tehát a főiskolai tanárnak legalább a kezdő években alkalmazkodni kell a középiskolák nyújtotta általános képzettséghez. Ennélfogva elengedőnek találja a tanácskozás, hogy a főiskolai tanárok csak figyelmes szemlélőkül, tanukul küldessenek az érettségi vizsgálatokra, kik intézhetnek kérdéseket, de az érdemjegyek megadásánál befolyással ne lehessenek s kik a tapasztaltokról jelentést s a tapasztaltak alapján javaslatokat tegyenek a miniszternek a középiskolai oktatás érdekében. E célból nem szükséges, hogy minden reáliskolához küldessenek főiskolai tanárok, elegendő, hogy váltakozással évenként csak néhány érettségi vizsgálathoz menjenek a főiskolai tanárok s következetesen e kiküldés a a gymnáziumokra is terjesztessék ki, mi eddigelé nem történt.

Helyi és vidéki hírek.

Lóvasút. Hír szerint Stern vállalkozó engedélyt nyert volna egy lóvasúti vágánynak építésére a főpíacztól a vasúti indóházig, hogy a várost a vasúttal lóvaspályával kösse össze.

Timon Sándor, lapunk kitűnő munkatársa, — mint értesülünk — egy kötet gyönyörű elbeszélést rendez sajtó alá, melylyel az őszi könyvpiacot szándékozik gazdagítani. — A kötet tíz ívre fog terjedni s tartalmazni fogja azon szebbnél-szebb prózai dolgozatokat, minőkhez hasonlólt lapunkban is olvashattak szerzőtől t. olvasóink. — Főlöszleges mondani is, hogy várva-várjuk a kötetet.

Magyar színészet. Szombaton, f. hó 11-én kezd meg előadásait a redoute termében Jáni-Borsodi színigazgatók 41 tagból álló jeles színtársulata. — A társulat Déváról jő ide, hol három hónapig igen szép sikerrel játszott. A társulat különösen kitűnő operette erővel bír. Hetenként öt előadást fog tartani, összesen pedig huszat, míg a bérlet 12 előadásra szól. Hinni akarjuk, hogy Brassó város műértő és pártoló közönsége nem fogja megvonni meleg támogatását e törekvő társulattól. Az első előadáson színre kerül »Nap és Hold« című kitűnő komikus opera. — A jól szervezett társulatnak művezetője Borsodi Vilmos, kiről a »Hunyad« annyi szépet és jót ír, hogy valóban kíváncsiak vagyunk reá. Borsodi különben három nap óta városunkban van bérleteket gyűjtendő s mint örömmel értesülünk, már 80-nál több bérletet csinált, a mi neki annál nagyobb becsüetere válik, minthogy Polgár Gyula mintegy 4 héttel ezelőtt alig 30 bérletet kapott. Nem is kételkedünk abban, hogy szorgalmas utánjárás mellett még jóval többet fog kapni.

Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület 1885. ápril 12-én Kolozsvárt a városi vígadó termében tartandó alakuló közgyűlésére a meghívók kibocsátatván, mindazok, kik e gyűlésen helyből résztvenni kívánnak és meghívóikat bármi okból kézhez nem kapták, szíveskedjenek a vasúti kedyzményhez szükséges igazolvány átszolgáltatathatása céljából lapunk szerkesztőségéhez fordulni, hova a szervező bizottság igazolványokat küldött. Rendelkezésre áll még négy igazolvány. Az alakuló gyűlés tárgysorozata következő: Ápril 11-én d. u. 3 órakor előértekezlet a városi közgyűlési teremben; ugyanazon nap este 8 órakor ismerkedési estély az Ujvilág éttermében. Ápril 12-én d. e. 10 órakor közgyűlés, melynek tárgyai: a) elnöki megnyitó és a szervező bizottság működésének rövid vázlata: b) alapszabály-tervezet bemutatása és tárgyalása: c) beszédek az egyet céljáról és szükségéről; d) id. tisztviselők és választmány alakítása.

A sertésbehozatal Romániából meg van már engedve, még pedig rendesen érvényben volt kezelés és eljárás mellett. A sertéseket Romániában hiteles állatorvossal meg kell vizsgáltatni s az állatok egészségi állapotáról szóló bizonyítvánnyal az illető határszéli vesztegintézetnél bebocsátatás végett jelentkezni.

A szászok és románok figyelmébe. Torontál-megyében Lázárföld német községben a múlt héten a dalárok zászlóanyai tisztét Thurn-Taxis Viktoria hercegnő, az iskolás leányokét Thurn-Taxis Mathile her-

cegnissasszony töltötte be s az iskolás fiúk zászlójánál Thurn-Taxis Miksa vitte a keresztapai szerepet. Az ünnepességek után a lázárföldi németek megköszönték Thurn-Taxis Egon hercegnékné s a hercegné családnak a szíveséget, a hercegné a németekhez intézett beszédében a többi közt a következőket mondta: „En is német vagyok, csak később jöttem a szép hazába s megtanultam azt szívből szeretni s kötelességemnek tartottam szeretett királyomhoz s a hazához hű ragaszkodással viseltetni. Nem mulasztatom el, hogy ez alkalommal emléketökbe ne véssém azt, hogy titeket németeket ezen haza szült s ápolt, királyunk s ezen haza törvényei védelmezték benneteket. Nyelvre nézve németek vagytok ugyan, de szívből magyaroknak kell lennetek, hálával s hű ragaszkodással kell viseltetnetek a király s a haza iránt — s a magyar alkotmányos törvényeket tiszteletben tartanotok. Ez mindnyájunknak szent kötelességünk s ezt újra emléketökbe kívánom felidézni s mindnyájan szívből mondjuk: Éljen felséges királyunk s magyar hazánk!“

A kard! Tegnap este 9 óra előtt egy tűzerkatona Franz helybeli városi zenész nejeen erőszakot akarván elkövetni, annak száját befogta s az odarohant férjet kardjával elpáholva, a nő czombját átszurta, mire a hős vitéz futásnak eredt, de elfogatván, beki-sértetett.

Egy angol könyv Magyarországról. Johnson E. C. őrnagy egy vaskos kötetet bocsátott közre Londonban, a mely utleírásokat és utazási élményeket tartalmaz. Hazánknak nagyobb tért szentel az író, de nincs okunk ezen örvideni, mert szerző nem legelőnyösebb oldalról ismerteti Magyarországot. — A mű illusztrációi gyönyörűek és meglepő hűek. — A könyv czimlapján magyar diszruhában megyénk szeretett főispánja, Gróf Bethlen András van, — igen sikerűlten eltalálva.

Az Erdélyrészi magyar közművelődési egyesületnek legújabbán Felvincz városa lett alapítótagjává. Mészáros István polgármester meleg hangulévélben jelenti ezt a bizottságnak s egyszersmind a 100 frtot előjegyzésbe vétetni kéri. — Nagyszébenben a magyarságra felvillanyozólag batott a törvényhatósági határozat. Fiókegylet fog alakulni s ennek nevében többen jönnek fel a közgyűlésre; első sorban Veress Ignác, az áll. gymn. jeles igazgatója. A bizottság összesen 300 féljegyet expedált.

Rablógyilkosság. Azon borzasztó budapesti rablógyilkosság tettesét — melyet lapunk utóbbi számában jelezünk — sikerűlt már a fővárosi rendőrségnek kézrekeríteni, még pedig Balentics Imre államszámviteltan-hallgató személyében, a ki be is vallotta már, hogy előre tervezett rablási szándékból követte el a borzasztó tetet. A vadállat börtönében nyugodtan viseli magát.

Tűz. Csik-Verebes községben e hó első napjaiban nagy tűzvész ütött ki, mely a hegyekről lefuvó szél által hatalmasan élesztetvén, a falu egy negyed részét porig égette. A hajléktalanok száma megközelíti az ötvenet. A veszedelem okát távolról sem sejtísenki; körülbelöl véletlenség okozhatta. A kár 5—6000 frt.

100 éves ember. Csik-Szentkirályon egy Balló András nevű ember él, ki már 100 évnél korosabb és a francia háboruban, mint őrmester szolgált. Mostan aggkorában oly szegénységre jutott, hogy ugy koldulja össze mindennapi kenyerét.

Farkasok látogaták meg Kálnokon a napokban a juhnyáját. A pásztorok azonban észrevéven az orvrtmadást, lármát csaptak s szétugrasztották a kellemetlen vendégeket. Csupán egy bárányt sikerűlt elvinniök.

Rablógyilkosság. Vidra aradmegyei község határában a »Pogyita csárda« közelében egy holttestet találtak, melyben Dragus János (George) bruszturni illetőségű egyénre ismertek. A megejtett vizsgálat kiderítette, hogy Dragus János rablógyilkosságnak esett áldozatul. A tett elkövetésével Hosza Juon (Mándrucz) állítólag kerpenyési (Biharmegye) illetőségű egyén gyanúsítják.

Magyar találmány a villamosvilágítás terén. A villamosvilágítás rendszerében jelentékeny javítást eszközölt egy új találmányával Ziepernovski Károly a jeles elektro technikus, a Ganz gyár mérnöke, Déri Miksa mérnökötársa közreműködésével. Az új találmány új villamoszárlási elmélet, mely nagy lendületet van hivatva adni a magánosok általi villágítás terjedésének. Ziepernovski a mérnök-és építész egyet gépezeti szakosztályában kedden este felolvasást tartott e találmányról, melynek életrevalóságát jól sikerűlt kísérletekkel nyomban be is mutatta.

Betörést jelző készülék. Musits Zsigmond, a lugosi táviró-állomás főnöke olyan készüléket talált fel, a melyet, ha a házban elhelyeznek, hiába próbál betörni a gonosz, mert a készülék az ajtónyílásra, kulcsfordításra, ablak befezésítésre nagy zajt csap, gyertyát gyújt, sőt az időt is jelzi, a melyben a betörési kísérlet történt. A villamos készüléket más házban is el lehet helyezni a »biztonságba helyezett« épülettől. Musits bemutatta találmányát, s a kísérlet fényesen sikerűlt. Lesz keletje, az bizonyos, csak az a kár, hogy a posta lopások ellen nem lehet alkalmazni!...

